

- 1 תנו רבנן:
הכל חיבין בארבעה כוסות הללו, אחד אנשים ואחד נשים ואחד תינוקות.
אמר רבי יהודה: וכי מה תועלת יש לתינוקות ביין?
אלא מחלקין להן [קט]. קליות ואגוזין בערב פסח, כדי שלא יישנו, וישאלו.
אמרו עליו על רבי עקיבא, שהיה מחלק קליות ואגוזין לתינוקות בערב פסח,
כדי שלא יישנו, וישאלו.
- 2 תניא:
רבי אליעזר אומר: חוטפין מצות בלילי פסחים, בשביל תינוקות שלא יישנו.
- 3 תניא:
אמרו עליו על רבי עקיבא: מימיו לא אמר "הגיע עת לעמוד" בבית המדרש,
חוץ מערבי פסחים וערב יום הכפורים.
בערב פסח, בשביל תינוקות כדי שלא יישנו,
וערב יום הכפורים, כדי שיאכילו את בניהם.
- 4 תנו רבנן:
חיב אדם לשמח בניו ובני ביתו ברגל,
שנאמר: (דברים טו) "ושמחת ביום הרגל".
במה משמחם? ביין.
רבי יהודה אומר: אנשים בראוי להם, ונשים בראוי להן.
- 5 אנשים בראוי להם, ביין,
ונשים במאי?
- 6 תני רב יוסף:
בבבל, בבגדי צבעונים, בארץ ישראל, בבגדי פשתן מגהצין.
- 7 תניא:
רבי יהודה בן בתירא אומר:
בזמן שבית המקדש קים, אין שמחה אלא בבשר, שנאמר:
(דברים כו) "ובבנות שלמים ואכלת שם ושמחת לפני יי אלהיך".
ועכשיו שאין בית המקדש קים, אין שמחה אלא ביין, שנאמר:
(תהלים קד) "ויין ישמוח ללב אנוש".

29. מסכת פסחים דף קח עמוד ב

רבי יהודה אומר: צריך שיחא בו טעם ומראה.

אמר רבא:

1

מאי טעמא דרבי יהודה?

דכתיב: (משלי כג) "אל תרא יין כי יתאדם".

28. מסכת פסחים דף קח עמוד ב

- 1 אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל:
אֲרַבְעָה כּוֹסוֹת הִלְלוּ צְרִיךְ שֵׁיחָא בְּהֵן כְּדִי מְזִיגַת כּוֹס יָפֵה.
שְׂתָאן חֵי, יֵצֵא.
שְׂתָאן בְּבֵת אַחַת, יֵצֵא.
הַשְּׂקָה מֵהֵן לְבָנָיו וְלְבָנֵי בֵיתוֹ, יֵצֵא.
- 2 "שְׂתָאן חֵי, יֵצֵא",
אָמַר רַבָּא:
יְדֵי יֵין יֵצֵא, יְדֵי חֲרוּת לֹא יֵצֵא.
- 3 "שְׂתָאן בְּבֵת אַחַת"⁵,
רַב אָמַר:
יְדֵי יֵין יֵצֵא, יְדֵי אֲרַבְעָה כּוֹסוֹת לֹא יֵצֵא.
- 4 "הַשְּׂקָה מֵהֵן לְבָנָיו וְלְבָנֵי בֵיתוֹ, יֵצֵא",
אָמַר רַב נַחֲמָן בְּרַי יִצְחָק:
וְהוּא דְאִשְׁתֵּי רַבָּא דְכֶסֶא.
- 5
מִיִּתְיָבִי: 1x5
אֲרַבְעָה כּוֹסוֹת הִלְלוּ, צְרִיךְ שֵׁיחָא בְּהֵן כְּדִי רַבִּיעִית,
אֶחָד חֵי וְאֶחָד מְזוּג, אֶחָד חֲדָשׁ וְאֶחָד יָשׁוּן.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: צְרִיךְ שֵׁיחָא בּוֹ טַעַם וּמְרָאָה יֵין.
קִתְנֵי מִיְהַת "כְּדִי רַבִּיעִית" 3x5
וְאֵת אֶמְרַת "כּוֹס יָפֵה"?
אָמַרִי: אִידִי וְאִידִי חֵד שְׁעוּרָא הוּא. 1x5
מֵאִי "כְּדִי מְזִיגַת כּוֹס יָפֵה" דְקָאֻמַר?
לְכַל חֵד וְחֵד, דְהוּי לְהוּ כְּלָהוּ רַבִּיעִית.

⁵ מספר כתבי יד גורסים "רבא" במקום "רב". ומספר כתבי יד משמיטים רכיב זה .

- 1 פְּרָקְדָן לֹא שְׁמִיָּה הַסְּבָה.
- 2 הַסְּבַת יָמִין לֹא שְׁמִיָּה הַסְּבָה.
וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁמָא יְקָדִים קָנָה לוֹשֵׁט וְיָבֵא לִיְדֵי סַכְנָה.
- 3 אִשָּׁה אֶצֶל בַּעֲלָהּ לֹא בַּעֲיָא הַסְּבָה,
וְאִם אִשָּׁה חֲשׂוּבָה הִיא, צְרִיכָה הַסְּבָה.
- 4 בֶּן אֶצֶל אָבִיו בַּעֲיָה הַסְּבָה.
- 5 אַבְּעֵיָא לְהוּ:
תְּלָמִיד אֶצֶל רַבּוֹ מַאי?
- 6 תָּא שְׁמַע: א6
- 7 [ד] אָמַר אַבְּיִי:
כִּי הוּיִנּוּ בֵּי מַר, זְגִינּוּ אַבְּרַכִּי דְהַדְּדִי.
כִּי אֲתִינּוּ לְבֵי רַב יוֹסֵף, אָמַר לֵן: לֹא צְרִיכִיתוּ, מוֹרָא רַבָּן כְּמוֹרָא שְׁמִים. ב6
- 8 מִיִּתְיָבִי: 1א7
- 9 עִם חֶפְלָא אָדָם מְסַב, וְאֶפְלוּ תְּלָמִיד אֶצֶל רַבּוֹ. 2א7
- 10 כִּי תִנָּא הִיא, בְּשׂוּלְיָא דְנַגְרִי. ב7
- 1 אַבְּעֵיָא לְהוּ:
שְׁמַשׁ מַאי? 8
- 2 תָּא שְׁמַע: 9
- 3 דָּאֲמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוּי:
הַשְּׁמַשׁ שְׂאֵכֵל כְּזִית מְצָה כְּשֶׁהוּא מְסַב, יֵצֵא. 1א9
- 4 מְסַב, אִין, ל' א מְסַב, לֹא. 2א9
- 5 שְׁמַע מִנָּה, בַּעֲיָה הַסְּבָה. שְׁמַע מִנָּה. ב9
- 6 וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוּי:
נְשִׂים חֲזִיבוֹת בְּאַרְבָּעָה כּוֹסוֹת הַלְלוּ, [קח:]: שְׂאָף הֵן הָיוּ בְּאוֹתוֹ הַגָּס. 10

וּאִפְלוּ עָנִי שְׂבִי שִׁשְׂרָאֵל לֹא יֵאָכֵל עַד שִׁיִּסֵּב.

אָתְמַר:	1
מִצָּה צְרִיךְ הַסְּבָה, מְרוּר אֵין צְרִיךְ הַסְּבָה.	2
וְיֵן	א2
אָתְמַר מִשְׁמִיָּה דְרַב נַחְמָן:	ב2
צְרִיךְ הַסְּבָה,	
וְאָתְמַר מִשְׁמִיָּה דְרַב נַחְמָן:	ג2
אֵין צְרִיךְ הַסְּבָה.	
	3
וְלֹא פְּלִיגִי, הָא בְּתַרְתִּי כְּסִי קִמְאִי, הָא בְּתַרְתִּי כְּסִי בְּתַרְאִי.	א3
אָמְרִי לֵה לְהֵאִי גִיסָא וְאָמְרִי לֵה לְהֵאִי גִיסָא.	ב3
אָמְרִי לֵה לְהֵאִי גִיסָא, תְּרִי כְּסִי קִמְאִי בְּעוּ הַסְּבָה,	
דְּהַשְׁתָּא הוּא דְקָא מִתְחַלָּא לֵה חֲרוּת,	
תְּרִי כְּסִי בְּתַרְאִי לֹא בְּעוּ הַסְּבָה, מֵאִי דְהוּא הוּא.	
וְאָמְרִי לֵה לְהֵאִי גִיסָא, אֲדַרְבֵּה, תְּרִי כְּסִי בְּתַרְאִי בְּעוּ הַסְּבָה,	
הֵהִיא שְׁעֵתָא דְקָא הוּיָא חֲרוּת,	
תְּרִי כְּסִי קִמְאִי לֹא בְּעוּ הַסְּבָה, דְאֶכְתִּי עֲבָדִים הֵיִינוּ קְאָמַר.	
הַשְׁתָּא דְאָתְמַר הֵכִי וְאָתְמַר הֵכִי, אִידִי וְאִידִי בְּעוּ הַסְּבָה.	ג3

25. מסכת פסחים דף קח עמוד א

1	רב ששת הוה יתיב בתעניתא כל מעלי יומא דפסחא.
2	
1x2	נימא קא סבר רב ששת, סמוך למנחה גדולה תנן, ומשום פסחא הוא, דלמא ממשיך ואתי לאמנועי מלמעבד פסחא הוא, וסבר לה כי הא
2x2	דאמר (רבי אושעיא אמר רבי אלעזר) [רבי אלעזר אמר רבי אושעיא]: מכשיר הנה בן בתירא בפסח ששחטו שחרית בארבעה עשר לשמו. ומצפרא זמן פסחא הוא, דכלי יומא קזי לפסחא, דסבר: בין הערבים בין ערב דאתמול לערב דהאידינא. אמרי: לא,
3x2	שאני רב ששת, דאסתניס הוה, דאי טעים בצפרא מידי, לאורתא לא הוה מהני ליה מיכלא.
ב2	

24. מסכת פסחים דף קז עמוד ב

1 רבא הוה שתי חמרא פלי מעלי יומא דפסחא,
פי היכי דנגרריה ללביה דניכול מצה טפי לאורתא.

2
1x2 אַמר רבא:
מנא אמינא לה דחמרא מגרר גריר?

דַתְנַן: [ק.ח.]
2x2 בין חכוסות הללו, אם רצה לשתות, ישתה.
בין שלישי לרביעי, לא ישתה.

ב2 ואי אמרת מסעד סעיד, אמאי ישתה?
הא קא אכיל למצה אכילה גסה.
אלא שמע מנה מגרר גריר.

23. מסכת פסחים דף קז עמוד ב

- 1 אָמַר רַב (יוֹסִי) [אַסִּי]:
אָבֵל מְטַבֵּיל הוּא בְּמִינֵי תְּרֻגְמָא.
- 2 רַבִּי יִצְחָק מְטַבֵּיל בְּיֶרֶקִי.
- 3
- 3א תַּנְיָא נְמִי הָכִי:
הַשְּׂמֵשׁ מְטַבֵּיל בְּבָנֵי מַעֲיָן וְגוֹתְנָן לְפָנֵי הָאֲזוּרָחִים.
- 3ב וְאִף עַל פִּי שְׂאִיז רְאִיחָא לְדַבְרָא, זָכָר לְדַבְרָא,
שְׂנַאמַר: (יִרְמִיָּהוּ ד') "זִירוּ לָכֶם זִיר וְאַל תִּנְרְעוּ אֶל קוֹצִים".

סמוך למנחה.

- 1
א1 **אֲבַעֲיָא לְהוּ:**
סמוך למנחה גדולה תנן,
או דלמא סמוך למנחה קטנה תנן?
- ב1 **סמוך למנחה גדולה תנן,** ומשום פסח,
דלמא אתי לממשך [קז:] ואתי לאמנועי מלמעבד פסחא.
או דלמא סמוך למנחה קטנה תנן, ומשום מצה,
דלמא אתי למיכלה למצה אכילה גסה?
- 2
1א2 **אמר רבינא:**
תא שמע:
- 2א2 **אפלו אגריפס המלך, שהוא רגיל לאכל בתשע שעות,**
אותו היום לא יאכל עד שתחשך.
- ב2 **אי אמרת, בשלמא, סמוך למנחה קטנה תנן,** הינו רבותיה דאגריפס.
אלא אי אמרת סמוך למנחה גדולה תנן, מאי רבותיה דאגריפס?
חל אסור עליה מעקרא.
אלא סמוך למנחה קטנה תנן.
- 3
א3 סוף סוף מאי רבותיה דאגריפס?
הא מטא ליה זמן אסורא.
מהו דתימא, תשע שעות לאגריפס כארבע שעות דידן דמי.
ב3 **קא משמע לן.**

21. מסכת פסחים דף קז עמוד א

- 1 תנו רבנן:
אין מקדשין על השכר.
משום רבי אלעזר בר רבי שמעון אמרו: מקדשין מטעמימת יין כל שהוא.
רבי יוסי בר יהודה אומר: מלא לגמא.
- 2 א2
ב2 אומר רב הונא אומר רב, וכן תני רב גדל דמן נרש:
המקדש וטעם מלא לגמא, יצא, ואם לאו, לא יצא.
- 3 א4
ב4 אומר רב נחמן בר יצחק:
אנא תנינא לה לא גדול בר מנשיא ולא גדול בר מניומי אלא גדול סתמא.
- 4 א4
ב4 למאי נפקא מנה?
למרמא דידיה אדידיה.

20. מסכת פסחים דף קז עמוד א

- 1 תנו רבנן:
אין מקדשין אלא על חמין, ואין מברכין אלא על חמין.
- 2 אטו אשכרא ואמאי, מי לא מברכין עליהו "שהפיל נהיה בדברו"?
- 3 אומר אבוי:
הכי קאמר:
אין אומרים "הבא כוס של ברכה לברך אלא על חמין".

19. מסכת פסחים דף קז עמוד א

- 1 בָּעָא מְנִיָּה רַב הוֹנָא מְרַב חֲסָדָא⁴:
מַהוּ לְקַדְוֵשִׁי אֲשַׁכְרָא?
- 2 אָמַר:
הֲשֵׁתָא, וּמַה פּוֹרְזִימָא וּתְאִינִי וְאֶסְנִי, דְּבַעָאֵי מְנִיָּה מְרַב, וְרַב מְרַבִּי חֵיָּא
וְרַבִּי חֵיָּא מְרַבִּי, וְלֹא פִשְׁט לֵיהּ, שְׁכָרָא מִבְּעֵיא.
- 3 סְבוּר מְנַה:
קַדְוֵשִׁי הוּא דְלֹא מְקַדְשִׁינָן עֲלוּיָהּ, אָבַל אַבְדּוּלִי מִבְּדִלִינָן.
- 4 אָמַר לְהוּ רַב חֲסָדָא:
הֲכִי אָמַר רַב:
כְּשֵׁם שְׂאִין מְקַדְשִׁין עֲלוּי, כִּן אִין מִבְּדִלִין עֲלוּי.
- 5 אֶתְמַר נְמִי:
אָמַר רַב תַּחְלִיפָא בְּרַב אַבִּימִי אָמַר שְׁמוּאֵל:
כְּשֵׁם שְׂאִין מְקַדְשִׁין עֲלוּי, כִּן אִין מִבְּדִלִין עֲלוּי.
- 6 לׁוי שְׁדַר לֵיהּ לְרַבִּי שְׁכָרָא בְּרַב תְּלִיסַר מְגָאָגִי. טַעֲמִיָּה, הִנֵּה בְּסִים טוֹבָא.
אָמַר: כְּגוֹן זֶה רְאוּי לְקַדֵּשׁ עֲלוּי, וְלוֹמַר עֲלוּי כָּל שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת שְׁבַעוּלָם.
בְּלִילִיא צַעֲרִיָּה. אָמַר: מִסְרָן וּמְפִיס.
- 7 אָמַר רַב יוֹסֵף:
אָדוּר בְּרַבִּים דְלֹא אֲשַׁתִּי שְׁכָרָא.
- 8 אָמַר רַבָּא:
אֲשַׁתִּי מִי זוּרִיוֹן, וְלֹא אֲשַׁתִּי שְׁכָרָא.
- 9 וְאָמַר רַבָּא:
תְּהוּי שְׁקִיּוּתִיָּה שְׁכָרָא, מֵאֵן דְּמְקַדֵּשׁ אֲשַׁכְרָא.
- 10 רַב, אֲשַׁכְחִיָּה רַב הוֹנָא דְקַדֵּישׁ אֲשַׁכְרָא.
אָמַר לֵיהּ: שְׂרִי אַבָּא לְמַקְנֵי אֶסְתִּירִי מִשְׁכָּרָא.

⁴ בכתבי יד בעי מינא רב חסדא מרב הונא. וכן מסתבר שהתלמיד שואל את הרב.

18. מסכת פסחים דף קו עמוד ב

- 1 אָמַר רַב הוֹנָא אָמַר רַב:
טַעַם, אֵינוֹ מְקַדָּשׁ.
- 2 בָּעָא מַנִּיה רַב חֲנָא בַר חִינְנָא מַרְבּ הוֹנָא:
טַעַם, מָהוּ שְׂיַבְדִּיל?
- 3 אָמַר לִיה:
אֲנִי אוֹמֵר: טַעַם, מְבַדִּיל.
- 4 וְרַב אָסִי אָמַר:
טַעַם, אֵינוֹ מְבַדִּיל.
- 5 רַב יִרְמִיָּה בַר אַבָּא אֶקְלַע לְבֵי רַב אָסִי. אֲשַׁתְּלִי וּטְעִים מִיָּדִי.
יְהָבוּ לִיה כֶּסֶא וְאַבְדִּיל.
אָמְרָה לִיה דְּבִיתָהּ: וְהָא מַר לָא עֲבִיד הֲכִי.
אָמַר לָהּ: שְׂבָקִיָּה, כְּרַבִּיָּה סְבִירָא לִיה.
- 6 אָמַר רַב יוֹסֵף אָמַר שְׂמוּאֵל:
טַעַם, אֵינוֹ מְקַדָּשׁ. טַעַם, אֵינוֹ מְבַדִּיל.
- 7 וְרַבָּה אָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר שְׂמוּאֵל:
טַעַם, מְקַדָּשׁ, וְטַעַם, מְבַדִּיל. [ק.ז.]
- 8 אָמַר רַבָּא:
הַלְכָתָא, טַעַם, מְקַדָּשׁ, וְטַעַם, מְבַדִּיל.
וּמִי שְׁלָא קָדָשׁ בְּעֶרְבַּ שְׁבֻתָּה, מְקַדָּשׁ וְהוֹלֵךְ כָּל הַיּוֹם כְּלוּ עַד מוֹצָאֵי שְׁבֻתָּה.
מִי שְׁלָא הִבְדִּיל בְּמוֹצָאֵי שְׁבֻתָּה, מְבַדִּיל וְהוֹלֵךְ כָּל הַשְּׁבֻתָּה כְּלוּ.
- 9 אָמִימַר פֶּתַח לָהּ לְהָא שְׂמַעְתָּא דְּרַבָּא בְּהָאֵי לִישְׁנָא:
אָמַר רַבָּא:
הַלְכָתָא, טַעַם, מְקַדָּשׁ. טַעַם, מְבַדִּיל.
מִי שְׁלָא קָדָשׁ בְּעֶרְבַּ שְׁבֻתָּה, מְקַדָּשׁ וְהוֹלֵךְ כָּל הַיּוֹם כְּלוּ.
מִי שְׁלָא הִבְדִּיל בְּמוֹצָאֵי שְׁבֻתָּה, מְבַדִּיל וְהוֹלֵךְ כָּל הַיּוֹם כְּלוּ.
- 10 אָמַרִי לִיה מַר יְנוּקָא וּמַר קַשְׁיָשָׁא בְּרִיה דְּרַב חֲסִדָּא לְרַב אָשִׁי:
זְמַנָּא חֲדָא אֶקְלַע אָמִימַר לְאַתְרִין וְלֹא הָוָה לֵן חֲמַרָּא.
אֵיתִינָא לִיה שְׂכָרָא וְלֹא אֲבַדִּיל וּבֵת טוֹת.
לְמַחַר טְרַחֲוִין לִיה וְאֵיתִינָא לִיה חֲמַרָּא, וְאַבְדִּיל וּטְעִים מִיָּדִי.
לְשָׁנָה תּוֹ אֶקְלַע לְאַתְרִין. לֹא הָוָה לֵן חֲמַרָּא, אֵיתִינָא שְׂכָרָא.
אָמַר: אֵי הֲכִי, חֲמַר מְדִינָה הוּא. אֲבַדִּיל וּטְעִים מִיָּדִי.
- 11 שְׂמַע מִנֵּה תִלְתָּ:
שְׂמַע מִנֵּה הַמְבַדִּיל בְּתַפְלָה צָרִיךְ שְׂיַבְדִּיל עַל הַכּוֹס,
וְשְׂמַע מִנֵּה אֲסוּר לּוֹ לְאַדָּם שְׂיֵי אֲכַל קֶדָם שְׂיַבְדִּיל,
וְשְׂמַע מִנֵּה מִי שְׁלָא הִבְדִּיל בְּמוֹצָאֵי שְׁבֻתָּה מְבַדִּיל וְהוֹלֵךְ כָּל הַשְּׁבֻתָּה כְּלוּ.

17. מסכת פסחים דף קו עמוד א

1 אָמַר רַב בְּרוּנָא אָמַר רַב:
[קו:] הַנוּטֵל יָדָיו לֹא יִקְדָּשׁ.

2 אָמַר לְהוּ רַב יִצְחָק בֶּר שְׁמוּאֵל בֶּר מִרְתָּא:
אֶפְתִּי לֹא נַח נַפְשִׁיה דְרַב, שְׂכַחִינָן לְשִׁמְעֵתִיה.
זְמַנִּין סְגִיאִין הָוּה קְאִימְנָא קְמִיה דְרַב,
זְמַנִּין דְחַבִּיבָא עָלֶיה רִפְתָּא, מְקַדָּשׁ אַרְפְּתָא,
זְמַנִּין דְחַבִּיבָא לִיה חִמְרָא, מְקַדָּשׁ אַחְמְרָא.

16. מסכת פסחים דף קו עמוד א

- 1 אָמְרֵי בְּנֵי רַבִּי חִיָּא:
מִי שֶׁלֹּא הִבְדִּיל בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, מִבְּדִיל וְהוֹלֵךְ בְּכָל הַשַּׁבָּת כְּלוּ.
- 2 וְעַד כַּמָּה?
- 3 אָמַר רַבִּי זִירָא:
עַד רְבִיעֵי בַשַּׁבָּת.
- 3ב כִּי הָא
1ב3 דְּיִתִּיב רַבִּי זִירָא קַמִּיה דְּרַב אַסִּי,
2ב3 וְאָמְרֵי לֵה רַב אַסִּי קַמִּיה דְּרַבִּי יוֹחָנָן, וְיִתִּיב וְקָאָמַר:
לְעִנְיַן גִּטּוֹן, חֲדָא בַשַּׁבָּתָא, תְּרִי וְתִלְתָּא, בְּתַר שַׁבָּתָא.
אַרְבַּעָא וְחֲמִשָּׁא וּמַעְלֵי יוֹמָא, קַמִּי שַׁבָּתָא.
- 4 אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֵידִי:
אַבְל לֹא עַל הָאוּר.

- 1 בַּיּוֹם מַאי מְבָרַךְ?
- 2 אָמַר רַב יְהוּדָה:
"בּוֹרָא פְּרֵי הַגֶּפֶן".
- 3 רַב אֲשֵׁי אֶקְלַע לְמַחוּזָא.
אָמְרוּ לֵיהּ: "לְקַדֵּישׁ לָן מֶר קְדוּשָׁא רַבָּה."
יְהָבוּ לֵיהּ. סָבַר, מַאי נִיהוּ קְדוּשָׁא רַבָּה?
אָמַר, מִכְּדֵי כָּל הַבְּרָכוֹת כָּלָן, בּוֹרָא פְּרֵי הַגֶּפֶן אָמְרֵי בְּרִישָׁא.
אָמַר "בּוֹרָא פְּרֵי הַגֶּפֶן" וְאֵגִיד בֵּיהּ.
חֲזִייה לְהֵהוּא סָבָא דְגַחֲזִין וְשִׁתִּי.
קָרִי אֲנִפְשִׁיהּ (קְהַלֵּת ב) "הַזֶּזְכֶּם עֵינָיו בְּרִישָׁא".

14. מסכת פסחים דף קו עמוד א

- 1 תנו רבנן:
(שמות כ) "זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ" זָכְרָהוּ עַל חַיִּין.
אין לי אלא ביום, בלילה מניין?
תלמוד לומר "זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ".
- 2
א2 "בלילה מניין". אדרבה, עקר קדושא בלילה הוא קדיש,
דכי קדיש, תחלת יומא בעי לקדושי.
ותו, "בלילה מניין, תלמוד לומר זָכוֹר אֶת יוֹם",
תנא מהדר אלילה וקא נסיב ליה קרא דיממא.
- 3
הכי קאמר:
"זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ" זָכְרָהוּ עַל חַיִּין בְּכַנִּיסָתוּ.
אין לי אלא בלילה, ביום מניין?
תלמוד לומר "זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת".

9	<p>שְׁמַע³ מִנָּה מִיֵּהָא מִתְּנִיתָא תַּמְנִי: שְׁמַע מִנָּה: הַמְּבַדִּיל בְּתַפְלָה צְרִיךְ שְׂיַבְדִּיל עַל הַכּוֹס, וְשְׁמַע מִנָּה: בְּרִכָּה טְעוּנָה כּוֹס, וְשְׁמַע מִנָּה: כּוֹס שֶׁל בְּרִכָּה צְרִיךְ שְׁעוּר, וְשְׁמַע מִנָּה: הַמְּבַרֵךְ צְרִיךְ שְׂיִטְעֵם, וְשְׁמַע מִנָּה: טְעָמוּ פְּגָמוּ, וְשְׁמַע מִנָּה: טְעָם מְבַדִּיל, [קו.] וְשְׁמַע מִנָּה: אוֹמֵר שְׁתֵּי קִדְשוֹת עַל כּוֹס אֶחָד, וְשְׁמַע מִנָּה: בֵּית שְׁמַאי הִיא וְאַלְבָּא דְרַבִּי יְהוּדָה.</p>
10	<p>רַב אֲשֵׁי אָמַר: "טְעָמוּ פְּגָמוּ" וְ"כּוֹס שֶׁל בְּרִכָּה צְרִיךְ שְׁעוּר" חֲדָא מְלִתָּא הִיא.</p>
10ב	<p>וְהֲכִי קְאָמַר: מַאי טְעָמָא טְעָמוּ פְּגָמוּ? מְשׁוּם דְּכּוֹס שֶׁל בְּרִכָּה צְרִיךְ שְׁעוּר.</p>
11	<p>רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֵיִדִּי קִפִּיד אַחְצָבָא פְּגִימָא.</p>
11א	<p>רַב אֵיִדִּי בַר שִׁישָׁא קִפִּיד אַכְסָא פְּגִימָא.</p>
11ג	<p>מַר בַּר רַב אֲשֵׁי קִפִּיד אֶפְלוּ אַחְבִּיתָא פְּגִימָתָא.</p>

³ אע"ג שזו לשון סתמאית כאן רב אשי מתייחס למסקנות ולכן יש הכרח להעמידן כאמוראיות.

13. מסכת פסחים דף קה עמוד א

- 1 **בָּעָא מַנִּיה רַבִּינָא מַרְב נַחְמַן בַּר יַצְחָק:**
מִי שְׁלָא קֳדָשׁ בְּעָרְב שַׁבַּת, מַהוּ שְׁיִקְדָּשׁ וְהוֹלֵךְ כָּל הַיּוֹם כְּלוּ?
- 2 **אָמַר לִיה:**
מִדְאָמְרִי בְּנֵי רַבִּי חֵיא:
"מִי שְׁלָא הִבְדִּיל בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת, מִבְּדִיל וְהוֹלֵךְ כָּל הַשַּׁבָּת כְּלוּ",
הֵכָא נַמִּי, מִי שְׁלָא קֳדָשׁ בְּעָרְב שַׁבַּת מִקֳדָשׁ וְהוֹלֵךְ כָּל הַיּוֹם כְּלוּ.
- 3 **אֲתִיבִיה:** 1x3
לֵילֵי שַׁבַּת וְלֵילֵי יוֹם טוֹב, 2x3
יֵשׁ בְּהוֹן קֳדָשָׁה עַל הַכּוֹס
וְיֵשׁ בְּהוֹן הַזְּכָרָה בְּבִרְכַת הַמְּזוּזוֹן.
שַׁבַּת וְיוֹם טוֹב,
אֵין בְּהֵם קֳדָשָׁה עַל הַכּוֹס
וְיֵשׁ בְּהוֹן הַזְּכָרָה בְּבִרְכַת הַמְּזוּזוֹן.
- ב3 **וְאִי סֻלְקָא דְעֵתָךְ, מִי שְׁלָא קֳדָשׁ בְּעָרְב שַׁבַּת מִקֳדָשׁ וְהוֹלֵךְ כָּל הַיּוֹם כְּלוּ,**
שַׁבַּת וְיוֹם טוֹב נַמִּי מִשְׁכַּחְתָּ לְהוּ דִּישׁ בְּהוֹן קֳדָשָׁה עַל הַכּוֹס,
דְּאִי לֹא קֳדָשׁ מֵאַרְתָּא, מִקֳדָשׁ לְמַחַר.
- 4 **אָמַר לִיה:** 4
דְּאִי לֹא קִתְּנִי.
- 5 **אֲתִיבִיה:** 1x5
כְּבוֹד יוֹם וְכְבוֹד לַיְלָה, כְּבוֹד יוֹם קוֹדֵם. 2x5
וְאֵם אֵין לֹא אֵלָא כּוֹס אֶחָד, אֹמְרֵי עֲלֵיו [קה:] קֳדוּשׁ הַיּוֹם,
מִפְּנֵי שְׁקִדּוּשׁ הַיּוֹם קוֹדֵם לְכְבוֹד יוֹם.
- ב5 **וְאֵם אֵיתָא, לְשַׁבְּקִיה עַד לְמַחַר וְלַעֲבִיד בֵּיה תִּרְתִּי.**
- 6 **אָמַר לִיה:** 6
חֲבִיבָה מְצוּהַ בְּשַׁעְתָּה.
- 7 **וּמִי אָמְרִינֵן "חֲבִיבָה מְצוּהַ בְּשַׁעְתָּה"?** 1x7
וְהָא תִּנְיָא:
- 2x7 **הַנִּכְנָס לְבֵיתוֹ בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת,**
מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן וְעַל הַמְּאוֹר וְעַל הַבְּשָׂמִים, וְאַחַר כֵּן אֹמֵר הַבְּדִלָה עַל הַכּוֹס.
וְאֵם אֵין לֹא אֵלָא כּוֹס אֶחָד, מִגִּיחוֹ עַד לְאַחַר הַמְּזוּזוֹן וּמִשְׁלֹשְׁלוֹ כְּלוּ לְאַחֲרָיו.
- ב7 **וְלֹא אָמְרִינֵן חֲבִיבָה מְצוּהַ בְּשַׁעְתָּה.**
- 8 **אָמַר לִיה:** 8
אָנָּא לֹא חֲכִימָא אָנָּא, וְלֹא חוֹזָאָה אָנָּא, וְלֹא יַחֲדָאָה אָנָּא,
אֵלָא גְּמִרְנָא וְסִדְרְנָא אָנָּא, וְכֵן מוֹרִין בְּבֵי מִדְרָשָׁא כּוֹתֵי.
שְׂאֵנִי לֵן בֵּין עֵיּוּלֵי יוֹמָא לְאַפּוּקֵי יוֹמָא,
עֵיּוּלֵי יוֹמָא, כָּל כַּמָּה דְּמִקְדָּמִינֵן לִיה עֲדִיף וּמְחַבְּבִינֵן לִיה,
אַפּוּקֵי יוֹמָא, מֵאַחֲרֵינֵן לִיה כִּי הֵיכִי דְלֹא לְהוּי עֲלוֹן כְּטוֹנָא.

12. מסכת פסחים דף קה עמוד א

1	רַב חֲנַנְיָא בַר שְׁלֵמְיָא וְתַלְמִידֵי דְרַב הוּוּ יְתְבִי בְּסַעוּדָתָא,
א1	וְקָאֵי עֲלֵיהוּ רַב הַמְנוּנָא סָבָא.
ב1	אָמְרוּ לֵיהּ: "זֵיל חֲזִי אֵי מְקַדִּישׁ יוֹמָא, נְפָסִיק וְנִקְבְּעִיה לְשַׁבְּתָא."
	אָמַר לְהוּ: "לֹא צְרִיכִיתוּ, שַׁבְּתָא קְבָעָה נְפִשָׁה,
	דְּאָמַר רַב:
	כְּשֵׁם שֶׁשַׁבֵּת קוֹבַעַת לְמַעֲשֵׂר, כֵּן שַׁבֵּת קוֹבַעַת לְקַדוּשׁ."
2	סְבוּר מִנָּה, כִּי הֵיכִי דְקְבָעָה לְקַדוּשׁ, כֵּן קְבָעָה לְהַבְדֵּלָה.
3	
א3	אָמַר לְהוּ רַב עֲמֶרֶם:
	"הֵכִי אָמַר רַב:
	לְקַדוּשׁ קוֹבַעַת, וְלֹא לְהַבְדֵּלָה קוֹבַעַת."
ב3	וְהֵנִי מַלִּי לְעֵגֹן מְפָסֵק דְּלֹא מְפָסֵקִין, אֲבָל אֶתְחֹלִי לֹא מִתְחִלִּין.
	וּמְפָסֵק נְמִי לֹא אֶמְרֵן אֵלּא בְּאֶכִילָה, אֲבָל בְּשִׁתְיָה, לֹא.
	וְשִׁתְיָה נְמִי לֹא אֶמְרֵן אֵלּא בְּחִמְרָא וְשִׁכְרָא, אֲבָל מִיָּא, לִית לֵן בַּהּ.
4	
א4	וּפְלִיגָא דְרַב הוּנָא,
1ב4	דְּרַב הוּנָא חֲזִינִיה לְהֵוּא גְבֵרָא דְשִׁתָּה מִיָּא קִדָּם הַבְדֵּלָה,
	אָמַר לֵיהּ: "לֹא מִסְתַּפִּי מֵרַמְסֵכְרָה?
	דְּתַנָּא מְשֻׁמִּיה דְרַבִּי עֲקִיבָא:
2ב4	כָּל הַטּוֹעִים כְּלוּם קִדָּם שִׁיבְדִיל, מִיתְּנוּ בְּאֶסְכְּרָה."
5	רַבִּנּוּן דְּבִי רַב אֲשִׁי לֹא קִפְדֵי אִמְיָא.

9

מִיִּתְיָבִי:

1א9

כָּל הַבְּרָכוֹת כָּלֵן, פֹּתַח בְּ"בְרוּךְ" וְחוֹתֵם בְּ"בְרוּךְ",
חוּץ מִבְּרַכַּת מִצְוֹת וּבְרַכַּת הַפְּרוֹת, וּבְרַכַּת הַסְּמוּכָה לַחֲבֵרְתָּהּ,
וּבְרַכַּת אַחֲרוֹנָה שֶׁבְּקִרְיַת שִׁמְעוֹ,

2א9

שֵׁשׁ מֵהֵן פֹּתַח בְּ"בְרוּךְ" וְאֵין חוֹתֵם בְּ"בְרוּךְ",

וְשֵׁשׁ מֵהֵן שְׁחוֹתֵם בְּ"בְרוּךְ" וְאֵין פֹּתַח בְּ"בְרוּךְ".

וְהַטּוֹב וְהַמְּטִיב פֹּתַח בְּ"בְרוּךְ" וְאֵינוֹ חוֹתֵם בְּ"בְרוּךְ".

[ק.ה.] קִשְׁיָא לְעוּלָא.

3א9

אָמַר לָךְ עוּלָא:

ב9

הָא נְמִי כְּבַרְכַּת הַמִּצְוֹת דְּמִיָּא.

בְּרַכַּת הַמִּצְוֹת, מֵאֵי טַעְמָא? מְשׁוּם דְּהוֹדְאָה הִיא.

הָא נְמִי הוֹדְאָה הִיא.

11. מסכת פסחים דף קד עמוד א

- 1 אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי:
הַמְבַדֵּיל צְרִיךְ שֶׁיֹּאמֵר מֵעֵין הַבְּדִלוֹת הָאֵמוּרוֹת בְּתוֹרָה.
- 2 מִיִּתְיָבִי: 1א2
- סֵדֶר הַבְּדִלוֹת הֵיאָדָּה? 2א2
- אֹמֵר: "הַמְבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל, בֵּין אֹזֶר לְחֹשֶׁךְ, בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים,
וּבֵין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁשֶּׁת יָמֵי הַמַּעֲשָׂה, בֵּין טָמֵא לְטָהוֹר, בֵּין חַיִּים לְחַרְבָּה,
בֵּין מַיִם הַעֲלִיּוֹנִים לַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים, בֵּין כְּהֻנִּים לְלוֹיִים וְיִשְׂרָאֵלִים",
וְחֻזְתָּם בְּסֵדֶר בְּרֵאשִׁית.
וְאַחֲרֵים אֹמְרִים: בִּזְעַר בְּרֵאשִׁית.
רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: חֻזְתָּם "מִקֹּדֶשׁ יִשְׂרָאֵל".
- וְאִם אֵיִתָּא הָא בֵּין חַיִּים לְחַרְבָּה, לֹא כְּתִיבָא בִּיהַּ הַבְּדִלָּה? 3א2
- סָמִי מִכָּאן בֵּין חַיִּים לְחַרְבָּה. 2ב
- אִי הָכִי, בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁשֶּׁת יָמֵי הַמַּעֲשָׂה נִמִּי? 2ג
- מֵעֵין חֲתִימָה הוּא. 2ד
- בְּצַר חֲדָא וְלִיכָא שְׁבַע? 2ה
- אָמְרִי: כְּהֻנִּים לְלוֹיִים וְיִשְׂרָאֵלִים תְּרִי מְלִי נִינְהוּ:
בֵּין לְלוֹיִים לְיִשְׂרָאֵלִים,
דְּכְתִיב: (דְּבָרִים י) "כָּעֵת הַהִיא הַבְּדִיל יי אֶת שִׁבְט הַכּוֹהֵן".
בֵּין הַכּוֹהֵנִים לְלוֹיִים, דְּכְתִיב: (דְּבָרִי הַיּוֹמִים א כג) "כִּנְי עִמָּרָם אֶהְרֹן
וּמֹשֶׁה וַיְבַדֵּל אֶהְרֹן לְהַקְדִּישׁוּ קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים".
- 3 מַחְתָּם מֵאֵי חֲתִים? 3
- 4 רַב אָמַר:
"מִקֹּדֶשׁ יִשְׂרָאֵל". 4
- 5 וּשְׂמוּאֵל אָמַר:
"הַמְבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל". 5
- 6 לֵיט עֲלֵה אַבְיִי וְאִיתִימָא רַב יוֹסֵף אֶהָא דְרַב. 6
- 7 תְּנָא מִשְׁמִיהַּ דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנִינְיָא: 1א7
- כָּל חֻזְתָּם "מִקֹּדֶשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַמְבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל", מֵאַרְיִכִין לֹו יִמְיוּ וּשְׁנוּתָיו. 2א7
- 8 [קֹדֶשׁ:] וְלִית הַלְכָתָא כְּוִתִּיהַּ. 2ב7
- 8 עוּלָא אֶקְלַע לְפַמְבְּדִיתָא.
אָמַר לִיָּה רַב הַוְדָה לְרַב יֶצְחָק בְּרִיהַּ: זִיל, אֶמְטִי לִיָּה כְּלַכְלָה דְּפִירִי
וְחֻזִּי הִיכִי אַבְדִּיל.
לֹא אֲזִל, שְׁדַר לִיָּה לְאַבְיִי.
כִּי אֶתָּא אַבְיִי אָמַר לִיָּה: הִיכִי אָמַר?
אָמַר לִיָּה: "בְּרוּךְ הַמְבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל" אָמַר, וְתוּ לֹא.
אֶתָּא לְקַמְיָה דְּאַבּוּהַ, אָמַר לִיָּה: הִיכִי אָמַר?
אָמַר לִיָּה:
אֲנָא לֹא אֲזִלִּי, אֲנָא שְׁדַרְתִּיהַּ לְאַבְיִי וְאָמַר לִי: "הַמְבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל".
אָמַר לִיָּה:
רַבְרַבְנִיתִיהַּ דְּמָר וְסַרְרוּתִיהַּ דְּמָר גְּרַמָּא לִיָּה לְמָר, דְּלֹא תִימָא שְׁמַעְתִּיהַּ מִפּוּמִיָּה.

10. מסכת פסחים דף קד עמוד א

גופא:	1
אמר רבי אלעזר אמר רבי אושעיא: הפוחת לא יפחת משלש, והמוסיף לא יוסיף על שבע.	2
מיתבי:	1א2
אומר הכדלות במוצאי שבתות, ובמוצאי ימים טובים, ובמוצאי יום הכפורים, ובמוצאי שבת ליום טוב, ובמוצאי יום טוב לחולו של מועד, אבל לא במוצאי יום טוב לשבת. הרגיל אומר הרבה, ושאינו רגיל אומר אחת.	2א2
תנאי היא,	ב2
דאמר רבי יוחנן: בגן של קדושים אומר אחת, ונהגו העם לומר שלש.	1ב2
מאן ניהו בגן של קדושים?	2ב2
רבי מנחם בר סימאי.	ג2
ואמאי קרו ליה בגן של קדושים?	ד2
דלא אסתכל בצורתא דזוזא.	ה2
שלח ליה רב שמואל בר אידי: חנניא אחי אומר אחת.	ו2
ולית הלכתא כותיה.	3
	4

- אמר ליה: אָנָא כְּהָא סְבִירָא לִי, דְּאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר רַבִּי אוֹשְׁעִיא: הַפּוֹחַת לֹא יִפְחַת מִשְׁלֵשׁ, וְהַמוֹסִיף לֹא יוֹסִיף עַל שֶׁבַע. ג4
- אמר ליה: [קד.] וְהָא מַר לֹא תִלְתָּא אָמַר, וְלֹא שֶׁבַע אָמַר. ד4
- אמר ליה אבְרָא: "בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה" מַעֲיֵן חֲתִימָה הִיא. וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: ה4
- הַמְּבַדִּיל צְרִיךְ שֵׁי אָמַר מַעֲיֵן חֲתִימָה סְמוּךְ לְחֲתִימָתּוּ. וּפְמַבְדִּיתָאֵי אָמְרֵי: 5
- מַעֲיֵן פְּתִיחָתּוֹן סְמוּךְ לְחֲתִימָתּוֹן. 6
- מאי בינייהו? א6
- אָכַא בֵּינֵיהּ יוֹם טוֹב שְׁחָל לְהִיּוֹת אַחַר הַשַּׁבָּת, דְּחֲתַמִּינַן "בֵּין קִדְשׁ לְקִדְשׁ", 6
- מֵאן דְּאָמַר "מַעֲיֵן פְּתִיחָתּוֹן סְמוּךְ לְחֲתִימָתּוֹן",
- לֹא בְּעֵי לְמִימַר "בֵּין קִדְשׁתָּ שַׁבָּת לְקִדְשׁתָּ יוֹם טוֹב הַבְּדִלְתָּ",
- וּמֵאן דְּאָמַר "מַעֲיֵן חֲתִימָתּוֹן סְמוּךְ לְחֲתִימָתּוֹן",
- בְּעֵי לְמִימַר "בֵּין קִדְשׁתָּ שַׁבָּת לְקִדְשׁתָּ יוֹם טוֹב הַבְּדִלְתָּ".

9. מסכת פסחים דף קג עמוד א

- 1
א1 רב יעקב בר אבא אקלע לבי רבא,
חזייה דבריך בורא פרי הגפן אכסא קמא, והדר בריך אכסא דברכתא ואשתי.
אמר ליה: למה לך כלי האי? הא בריך לן מר חדא זמנא.
אמר ליה: כי הוינן בי ריש גלותא, הכי עבדינן.
אמר ליה: תינח בי ריש גלותא דהכי עביד, דספק מיתי לן, ספק לא מיתי לן.
הכא, הא מנח פסא קמן ודעתן עלויה?
אמר ליה: אנא עבדי כתלמידי דרב. ב1
- דרב ברונא ורב חננאל תלמידי דרב הוו יתבי בסעודתא, [קג:]
קאי עליהו רב ייבא סבא,
אמר ליה: הב לן ונבריך. לסוף אמרו ליה: הב לן ונשתי.
אמר להו: א1
הכי אמר רב:
כיון דאמריתו "הב לן ונבריך", אתסר לכו למשתי.
מאי טעמא?
דאסחתו דעתיכו.
- 2
א2 אממר ומר זוטרא ורב אשי הוו יתבי בסעודתא,
וקאי עליהו רב אחא בריה דרבא.
אממר בריך אכל פסא וכסא,
ומר זוטרא בריך אכסא קמא ואכסא בתרא,
רב אשי בריך אכסא קמא ותו לא בריך.
אמר להו רב אחא בר רבא: אנו כמאן נעביד?
אממר אמר:
נמלך אנא.
מר זוטרא אמר:
אנא דעבדי כתלמידי דרב.
ורב אשי אמר:
לית הלכתא כתלמידי דרב,
דהא יום טוב שחל להיות אחר השבת,
ואמר רב:
"יין קדוש גר הבדלה".
- ב2 ו'א היא,
התם עקר דעתיה ממשתיא,
הכא לא עקר דעתיה ממשתיא.
- 3 כי מטא לאבדולי, קם שמעיה ואדליק אבוקה משרגא.
אמר ליה: למה לך כלי האי? הא מנחא שרגא.
אמר ליה: שמעא מדעתא דנפשיה קא עביד.
אמר ליה: אי לא שמיע ליה מניה דמר, לא הנה עביד.
אמר ליה: לא סבר לה מר, "אבוקה להבדלה מצוה מן המבחר"?
- 4
א4 פתח ואמר:
"המבדיל בין קדש לחול, בין אור לחשך, בין ישראל לעמים,
בין יום השביעי לששת ימי המעשה".
אמר ליה: למה לך כלי האי? א4
והאמר רב יהודה אמר רב:
"המבדיל בין קדש לחול", זו היא הבדלתו של רבי יהודה הנשיא.

8. מסכת פסחים דף קג עמוד א

- 1 רב הונא בר יהודה אקלע לבי רבא, איתו לקמיהו מאור ובשמים.
ברין רבא אבשמים ברישא והדר אמאור.
- 2
אמר ליה: א2
- והא בין בית שמאי ובין בית הלל, מאור ברישא והדר אבשמים?
ומאי היא? א2
- דתנן: 1א2
- בית שמאי אומרים: גר ומזון בשמים והבדלה. 2א2
ובית הלל אומרים: גר ובשמים ומזון והבדלה.
- 3
עני רבא בתריה ואמר: 1א3
זו דברי רבי מאיר, 2א3
אבל רבי יהודה אומר:
לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המזון שהוא בתחלה
ועל הבדלה שהיא בסוף.
על מה נחלקו? על המאור ועל הבשמים.
בית שמאי אומרים: מאור ואחר כך בשמים.
ובית הלל אומרים: בשמים ואחר כך מאור.
ואמר רבי יוחנן: א3
נהגו העם כבית הלל ואלבא דרבי יהודה.

7. מסכת פסחים דף קב עמוד ב

	1
גופא:	א1
יום טוב שחל להיות אחר השבת, רב אמר:	ב1
זין קדוש גר הבדלה. ושמואל אמר:	ג1
זין גר הבדלה קדוש. [קג.] ורבא אמר:	ד1
זין הבדלה גר קדוש. ולוי אמר:	ה1
קדוש גר זין הבדלה. ורבנן אמרי:	ו1
קדוש זין גר הבדלה. מר בר רב הונא אמר:	ז1
גר קדוש זין הבדלה. מרתא אמר משמיה דרבי יהושע: גר זין הבדלה קדוש.	ח1
	2
שלח ליה אבוה דשמואל לרבי: למדנו רבינו, סדר הבדלות היאך? שלח ליה:	א2 ב2
כך אמר רבי ישמעאל בר רבי יוסי, שאמר משום אביו, שאמר משום רבי יהושע בן חנניה: גר הבדלה זין קדוש.	
אמר רבי חנינא:	3
משל דרבי יהושע בן חנניה, למלך שיוצא ואיפרכוס נכנס, מלוין את המלך ואחר כך יוצאים לקראת איפרכוס.	
מאי הוי עליה?	4
אביי אמר: זין קדוש זמן גר הבדלה.	5
ורבא אמר: זין קדוש גר הבדלה זמן.	6
והלכתא פרבא.	7

6. מסכת פסחים דף קב עמוד א

1	תנו רבנן: בני חבורה שהיו מסבין וקדש עליהן היום, מביאין לו כוס של יין ואומר עליו קדשת היום, ושני אומר עליו ברפת המזון, דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר: אוכל והולך עד שתחשך. [קב:] גמרו כוס ראשון, מברך עליו ברפת המזון, והשני אומר עליו קדשת היום.
2	אמאי? ונימרינהו לתרויהו אחדא כסא.
3	אמר רב הונא אמר רב ששת: אין אומרים שתי קדשות על כוס אחד.
4	מאי טעמא?
5	אמר רב נחמן בר יצחק: לפי שאין עושין מצוות חבילות חבילות.
6	ולא?
1x6	והא תניא: הנכנס לביתו במוצאי שבת, מברך על היין ועל המאור ועל הבשמים, ואחר כך אומר הבדלה על הכוס. ואם אין לו אלא כוס אחד, מניחו לאחר המזון ומשלושלו כלו לאחריו.
2x6	"אין לו" שאני.
6	
7	והא יום טוב שחל להיות אחר השבת דאית ליה, ואמר רב: "יין קדוש גר הבדלה".
1x7	
2x7	אמרי: מדלא אמר זמן, מכלל דבשביעי של פסח עסקינן, דכל מאי דהוה ליה אכיל ליה, ולית ליה.
6	
7	והא יום טוב ראשון דאית ליה, ואמר אבוי: "יין קדוש זמן גר הבדלה".
1x8	
2x8	ורבא אמר: "יין קדוש גר הבדלה זמן".
3x8	
6	אלא הבדלה וקדוש חדא מלתא היא, ברפת המזון וקדוש תרי מלי נינהו.
8	

אמר רב נחמן בר יצחק:	א7
[קב.] מאן תנא עקירות - רבי יהודה.	ב7
דתניא:	1ב7
חברים שהיו מסבין, ועקרו רגליהם לילך לבית הפנסת או לבית המדרש, כשהיו יוצאין, אין טעונין ברכה למפרע, וכשהיו חוזרין, אין טעונין ברכה לכתחלה.	2ב7
אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בזמן שהניחו שם מקצת חברים, אבל לא הניחו שם מקצת חברים, כשהיו יוצאין, טעונין ברכה למפרע, וכשהיו חוזרין, טעונין ברכה לכתחלה.	
	8
אלא טעמא דבדברים הטעונין ברכה לאחריהן במקומן, דכשהיו יוצאין אין טעונין ברכה למפרע, וכשהיו חוזרין אין טעונין ברכה לכתחלה,	א8
אבל דברים שאין טעונין ברכה לאחריהן במקומן, אפלו לרבנן, כשהיו יוצאין טעונין ברכה למפרע, וכשהיו חוזרין טעונין ברכה לכתחלה.	
לימא תהוי תיובתא דרבי יוחנן.	
ולאו מי אותביניה חדא זמנא?	ב8
נימא מהא נמי תהוי תיובתא.	ג8
אמר לך רבי יוחנן:	ד8
הוא הדין דאפלו דברים שאין טעונין ברכה לאחריהן במקומן נמי, אין צריכין לברך,	
והא דקתני "עקרו רגליהו", להודיעך כ'חו דרבי יהודה,	
דאפלו דברים שטעונין ברכה לאחריהן במקומן, טעמא דהניחו מקצת חברים,	
אבל לא הניחו מקצת חברים, כשהיו יוצאין טעונין ברכה למפרע, וכשהיו חוזרין טעונין ברכה לכתחלה.	
	9
תניא כותיה דרב הסדא:	א9
חברים שהיו מסבין לשתיים זו, ועקרו רגליהו וחזרו, אין צריכין לברך.	ב9

5. מסכת פסחים דף קא עמוד ב

	1
וְתִיב רַב אִידֵי בַר אֲבִין קַמִּיה דְּרַב חֲסֵדָא,	א1
וְתִיב רַב חֲסֵדָא וְקֹאֲמַר מִשְׁמִיה דְּרַב הוֹנָא:	ב1
הָא דְאִמְרַת "טַעֲנֵי מְקוּם צְרִיךְ לְבַרְדִּי",	
לֹא שָׁנוּ אֲלֵא מִבֵּית לְבֵית, אֲבָל מִמְּקוּם לְמְקוּם, לֹא.	
	2
אָמַר לִיה רַב אִידֵי בַר אֲבִין:	
הָכִי תִנְיָנָא לִיה בְּמִתְנִיתָא דְבֵי רַב הִינְק,	
וְאִמְרֵי לֵה:	
בְּמִתְנִיתָא דְבֵי בַר הִינְק כּוֹתֵךְ.	
	3
וְאֵלֹא רַב הוֹנָא, מִתְנִיתָא קָא מִשְׁמַע לִן?	א3
רַב הוֹנָא, מִתְנִיתָא לֹא שְׁמִיעַ לִיה.	ב3
	4
וְתו	א4
וְתִיב רַב חֲסֵדָא וְקֹאֲמַר מִשְׁמָא דְנִפְשִׁיה:	ב4
הָא דְאִמְרַת "טַעֲנֵי מְקוּם צְרִיךְ לְבַרְדִּי",	
לֹא אִמְרַן אֲלֵא בְּדַבְרִים שְׁאִין טַעוּנִין בְּרַכָּה לְאַחֲרֵיהּ בְּמְקוּמוֹ,	
אֲבָל דְּבָרִים הַטַּעוּנִין בְּרַכָּה לְאַחֲרֵיהּ בְּמְקוּמוֹ, אִין צְרִיךְ לְבַרְדִּי.	ג4
מַאי טַעֲמָא?	1ג4
לְקַבְּעָא קַמָּא הַדְר.	2ג4
	5
וְרַב שֵׁשֶׁת אָמַר:	
אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה, צְרִיךְ לְבַרְדִּי.	
	6
מִיתִיבִי:	1א6
בְּנֵי חֲבֵרָה שְׂהִינּוּ מְסַבִּין לְשִׁתוֹת,	2א6
וְעִקְרוֹ רְגִלְיָהוֹן לְצֵאת לְקִרְאֵת חֲתָן אוֹ לְקִרְאֵת כְּלָה,	
כְּשִׁהוֹן יוֹצֵאִין, אִין טַעוּנִין בְּרַכָּה לְמַפְרַע,	
כְּשִׁהוֹן חוֹזְרִין, אִין טַעוּנִין בְּרַכָּה לְכַתְּחִלָּה.	
בְּמַח דְּבָרִים אֲמוּזִרִים? שְׂהִנְיָחוּ שְׁם זְקָן אוֹ חוּלָה,	
אֲבָל לֹא הִנְיָחוּ שְׁם לֹא זְקָן וְלֹא חוּלָה,	
כְּשִׁהוֹן יוֹצֵאִין, טַעוּנִין בְּרַכָּה לְמַפְרַע,	
כְּשִׁהוֹן חוֹזְרִין, טַעוּנִין בְּרַכָּה לְכַתְּחִלָּה.	
מִדְּקִתְנֵי "עִקְרוֹ רְגִלְיָהוֹן",	ב6
מְכַלְל דְּבַדְּבָרִים הַטַּעוּנִין בְּרַכָּה לְאַחֲרֵיהּ בְּמְקוּמוֹן עֲסָקִינּוּ,	
וְטַעֲמָא דְהִנְיָחוּ שְׁם זְקָן אוֹ חוּלָה הוּא,	
דְּכְשִׁהוֹן יוֹצֵאִין אִין טַעוּנִין בְּרַכָּה לְמַפְרַע,	
וְכְשִׁהוֹן חוֹזְרִין אִין טַעוּנִין בְּרַכָּה לְכַתְּחִלָּה.	
אֲבָל לֹא הִנְיָחוּ שְׁם זְקָן אוֹ חוּלָה	
כְּשִׁהוֹן יוֹצֵאִין, טַעוּנִין בְּרַכָּה לְמַפְרַע	
וְכְשִׁהוֹן חוֹזְרִין טַעוּנִין בְּרַכָּה לְכַתְּחִלָּה.	
קִשְׂיָא לְרַב חֲסֵדָא.	
	7

רבי יוחנן אמר: אף ידי יין נמי יצא.	9
	10
ואזדא רבי יוחנן לטעמיה,	10א
דאמר רב חנין בר אבין אמר רבי פדת אמר רבי יוחנן: אחד שנוי יין [קא:] ואחד שנוי מקום, אין צריך לברך.	10ב
	11
מיתיבי:	11א
שנוי מקום, צריך לברך, שנוי יין, אין צריך לברך.	11א2
תויבתא דרבי יוחנן, תויבתא.	11ב

4. מסכת פסחים דף ק עמוד ב

1	
א1	אותם בני אדם שקדשו בבית הכנסת,
ב1	אמר רב:
ג1	לדי זין לא יצאו, ידי קדוש יצאו. ושמואל אמר:
2	[קא.] אף ידי קדוש לא יצאו.
א2	אלא לרב למה ליה לקדושי בביתיה?
ב2	כדי להוציא בניו ובני ביתו.
ג2	ושמואל, למה לי לקדושי בבי כנישתא?
ד2	לאפוקי אורחים ידי חובתן, דאכלי ושתו וגנו בבי כנישתא.
3	
א3	ואזדא שמואל לטעמיה,
ב3	דאמר שמואל: אין קדוש אלא במקום סעודה.
4	סבור מנה, הני מלי מבית לבית, אבל ממקום למקום בחד ביתא, לא.
5	אמר להו רב ענו בר תחליפא: זמנין סגיאינו הנה קאימנא קמיה דשמואל, ונחית מאגרא לארעא והדר מקדש.
6	
1א6	ואף רב הונא סבר: אין קדוש אלא במקום סעודה.
2א6	דרב הונא קדש ואתעקרא ליה שרגא, ועילו ליה למניה לבי גננא דרבה בריה, דהנה שרגא, וקדש וטעם מידי.
ב6	אלמא קסבר: "אין קדוש אלא במקום סעודה".
7	
1א7	ואף רבה סבר "אין קדוש אלא במקום סעודה",
2א7	דאמר אביי: כי הוינא בי מר, כי הנה מקדש, אמר לן: טעימו מידי, דלמא אדאזליתו לאשפיזא מתעקרא לכו שרגא, ולא מקדש לכו בבית אכילה, ובקדושא דהכא לא נפקיתו, דאין קדוש אלא במקום סעודה.2.
ב7	
8	
1א8	איני?
2א8	והאמר אביי: כל מלי דמר הנה עביד כרב, לבר מהני תלת דעביד כשמואל: מתירין מבגד לבגד, ומדליקין מנר לנר, והלכה כרבי שמעון בגריה,
ב8	
1ב8	דתניא:
2ב8	רבי שמעון אומר: גזר אדם מטה כסא וספסל בשבת, ובלבד שלא יתכון לעשות חריץ.
ג8	כחמרי דרב הנה עביד, כקלי דרב לא הנה עביד.

² על אף שיש כאן שיבוץ אמוראי סומן כסתמאי כיון שזו מסקנת התלמוד, ולשם הבחנה מסיפורו של אביי סומן כפי שסומן.

3. מסכת פסחים דף ק עמוד ב

	1
תני חדא	א1
"שזין שאין מתחילין",	ב1
	2
ותניא איך	א2
"שזין שמתחילין".	ב2
בשלמא, הא דתניא "שזין שאין מתחילין", משכחת לה בערב הפסח,	3
אלא הא דתניא "שזין שמתחילין", אימת? אי נימא בערב שבת,	
הא מפלג פליגי.	
לא קשיא, כן קודם תשע, כן לאחר תשע.	4

2. מסכת פסחים דף ק עמוד א

- 1 אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל:
אֵין הַלְכָה לֹא כְרַבֵּי יְהוּדָה וְלֹא כְרַבֵּי יוֹסִי,
אֲלֹא פּוֹרֵס מִפֶּה וּמִקֹּדֶשׁ.
- 2
אֵינִי? וְהָא
1א2
אָמַר רַב תַּחְלִיפָא בַר אַבְדִּימִי אָמַר שְׁמוּאֵל:
2א2
כָּשֶׁם שְׁמִפְסִיקִין לְקֹדֶשׁ, [ק:]: כֵּן מִפְסִיקִין לְהַבְדִּילָהּ.
מֵאֵי מִפְסִיקִין? לָאוּ לְעִקֵּירַת שְׁלַחַן?
3א2
ל'א, לְמִפָּה.
- 3
3
רַבָּה בַר רַב הוֹנָא אֶקְלַע לְבֵי רִישׁ גְּלוּתָא. אֵיתוּ תַכָּא קַמֵּיהּ, פָּרַס מִפֶּה וְקֹדֶשׁ.
- 4
4
תַּנְיָא נְמִי הָכִי:
א4
(וְשׁוֹזִין) שְׂאִין מְבִיאִין אֶת הַשְּׁלַחַן אֲלֵא אִם כֵּן קֹדֶשׁ,
ב4
וְאִם הִבִּיא, פּוֹרֵס מִפֶּה וּמִקֹּדֶשׁ.

וְהָאָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן,	2א8
וְאִיתִימָא אָמַר רַבִּי אַבְהוּ אָמַר רַבִּי יוֹסִי בַר רַבִּי חֲנִינְיָא:	
הֵלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה בְּעָרְבַּ הַפֶּסַח, וְהֵלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי בְּעָרְבַּ שַׁבָּת.	3א8
הֵלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה בְּעָרְבַּ הַפֶּסַח, מִכָּל דְּפָלִיג רַבִּי יוֹסִי בְּתַרְוָהוּ.	1ב8
לֹא, הֵלְכָה, מִכָּל דְּפָלִיגִי בַּהֲפֹסְקָה,	
דְּתַנְיָא:	
מִפְסִיקִין לְשַׁבְתוֹת, דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה.	2ב8
רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֵין מִפְסִיקִין.	
וּמַעֲשֶׂה בְּרַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי, שְׁחִיזוּ מִסְבִּין בְּעַפּוֹ	
וְקָדַשׁ עֲלֵיהֶם הַיּוֹם,	
אָמַר לֹא רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל לְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי:	
"רְצוֹנְךָ נִפְסִיק וְנִחוּשׁ לְדַבְרֵי יְהוּדָה חֲבֵרְנוֹ?"	
אָמַר לֹא: "בְּכֹל יוֹם וְיוֹם אַתָּה מַחֲבֵב דְּבָרֵי לְפָנַי רַבִּי יְהוּדָה,	
וְעַכְשָׁיו אַתָּה מַחֲבֵב דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה בְּפָנַי.	
(אֶסְתֵּר ז) "הֵגַם לְכַבוֹשׁ אֶת הַמְּלָכָה עַמִּי בְּבֵית."	
אָמַר לֹא:	
"אִם כֵּן, לֹא נִפְסִיק, שְׂמָא יֵרְאוּ הַתְּלִמִּידִים וְיִקְבְּעוּ הֵלְכָה לְדוֹרוֹת."	
אָמַר: לֹא זֶזוּ מִשָּׁם עַד שְׁקִבְעוּ הֵלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי.	

1. מסכת פסחים דף צט עמוד ב

משנה.

ערב¹ פסחים סמוך למנחה לא יאכל אדם עד שתחשך.
אפלו עני שבישראל לא יאכל עד שיסב,
ולא יפחתו לו מארבעה כוסות של יין, ואפלו מן התמחוי.

גמרא.

- 1
א1 מאי אריא ערבי פסחים? אפלו ערבי שבתות וימים טובים נמי,
דתניא:
ב1 לא יאכל אדם בערבי שבתות וימים טובים מן המנחה ולמעלה,
כדי שיכנס לשיבת כשהוא מתאוה. דברי רבי יהודה.
רבי יוסי אומר: אוכל והולך עד שתחשך.
- 2
א2 **אמר רב הונא:**
לא צריכא אלא לרבי יוסי
דאמר "אוכל והולך עד שתחשך".
ב2 הני מלי, בערבי שבתות וימים טובים,
אבל בערב הפסח, משום חייבא דמצה, מודה.
- 3
רב פפא אמר:
אפלו תימא רבי יהודה,
התם בערבי שבתות וימים טובים, מן המנחה ולמעלה הוא דאסור,
סמוך למנחה שרי,
אבל בערב הפסח, אפלו סמוך למנחה נמי אסור.
- 4
א4 ובערב שבת סמוך למנחה שרי?
והתניא:
ב4 לא יאכל אדם בערב שבת וימים טובים מתשע שעות ולמעלה, כדי שיכנס
לשיבת כשהוא מתאוה. דברי רבי יהודה.
רבי יוסי אומר: אוכל והולך עד שתחשך.
- 5
אמר מר זוטרא:
מאן לימא לן דמתרצתא היא? [ק.] דלמא משבשתא היא?
- 6
אמר ליה מרימר, ואיתימא רב יימר:
אנא אקלעי לפרקיה דרב פינחס בריה דרב אמר,
וקם תנא ותני קמיה, וקבלה מניה.
- 7
א7 אי הכי, קשיא?
ב7 אלא מחורתא כדרב הונא.
- 8
א8 ולרב הונא מי ניחא?

¹ יש כתבי יד הגורסים "ערבי".